

V obci Košúty je ubytované jazdné delostrelectvo, v kolónii Hajmáš, Sedín a vo Veľkom Fedýmeši (*Veľké Úľany*) sú ubytované teroristické tlupy „szabadsapatok“¹.

Krajinský veliteľ četníctva:

Podpis, v. r.

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 19, č. 174 071/VI-4/38.

¹ Pozri dok. č. 2

26. november 1938, Modrý Kameň.

Okresné žandárske veliteľstvo posíla záznam okresnému úradu o výpovedi Bruna B., predtým kolonistu v obci Želovce – samota Ortášpusta, ktorý vypovedal, ako ho maďarské vojenské orgány vyhostili z okupovaného územia bez toho, aby mu uviedli dôvody.

Dňa 26. 11. 1938 sa dostavil na moje veliteľstvo Bruno B., kapitán v zálohe, a udal:

Želovce a príslahlé okolie bolo dňa 8. 11. 1938 obsadené maďarským vojskom. Ako čs. príslušník a manžel Darinky, rod. M., nar. v Želovciach a spolumajiteľky hospodárstva na Ortáš puste (*Želovce*) vo výmere asi 200 kat. jutár, išiel som sa 9. 11. 1938 osobne hlásiť do Želoviec na maďarské miestne vojenské veliteľstvo, aby som sa informoval, či sa tam môžem nerušene zdržiavať. Dostalo sa mi informácií, že proti môjmu pobytu nie sú žiadne námietky a toto rozhodnutie mi vyhlásil okresný vojenský veliteľ maďarský nadporučík Tomássy.

Proti jeho rozhodnutiu protestoval akýsi major a hlavný okresný slúžny, ktorí žiadali, aby som sa okamžite vzdialil. Keď som to zbadal, žiadal som, aby som sa mohol zdržovať na Ortáš puste až do príchodu môjho švagra Dr. Ivana M., spolumajiteľa hospodárstva. To mi bolo prisľúbené.

Švagor Dr. M. sa po demobilizácii z čs. armády dňa 22. 11. 1938 vrátil domov.

Dňa 23. 11. t. r. šiel som s ním hlásiť sa opäť na vojenské veliteľstvo do Želoviec, kde ma zazrel onen major. Opýtal sa ma, že odkedy bývam na území veľkého Maďarska. Odpovedal som, že od roku 1921, keď som bol prepustený z vojska. S touto odpoveďou pravdepodobne nebol spokojný, nakoľko ma odviedol do kancelárie hlavného slúžneho. Tam som tiež vyhlásil, že bývam v Želovciach od roku 1921. Potom slúžny odpovedal, že preto nemám nárok a právo, aby som ďalej býval v Želovciach, lebo vraj podľa vládneho nariadenia toto právo prislúcha len tým, ktorí bývali na obsadenom území pred rokom 1918.

Potom mi nariadili pripraviť sa, lebo v priebehu 24 hodín dôjdu do môjho bytu 2 četníci a tí ma vyhostia na čs. územie.

Nestalo sa tak. Keď táto lehota schádzala a nik pre mňa neprišiel, sám som išiel do Želoviec. Tam mi onen major nariadil, aby som sa teda 25. 11. 1938 s manželkou a so 4-ročným dieťaťom, dievčatkom Kristínou išiel do Želoviec a odtiaľ ma četníci odvedú na demarkačnú čiaru.

Toto sa i stalo. Dňa 25. 11. 1938 asi o 13. hodine boli sme maďarskými četníkmi v Sklabinej odovzdaní našej pohraničnej stráži.

Prečo som bol vypovedaný, neviem. Nič mi povedali a nedostal som ani vypovedací dekrét.

Okresný četnícky veliteľ:

Podpis, v. r.

AMZV ČR, PrS., kr. 60, f. 10, č. 174 071/VI-4/38.

72

26. november 1938, Praha.

Hlavný štáb č.-s. armády hlási MZV, že podľa správy hraničného veliteľa v Košiciach na odvetu za Maďarov vyhostených z republiky maďarské orgány budú odpovedať retorzami proti č.-s. príslušníkom na okupovanom území.

Ferdinand¹ hlási:

Styčný dôstojník mjr. Melichar sděluje, že z maďarské strany bylo oznámeno, že (jako represálie za vyhoštění 40 maďarských rodín) bude vyhoštěno 80 rodín čsl. příslušníků bydlících v Maďarsku. Od nás vyhoštění Maďari budou ubytováni v bytech po čs. důstojnících, úřednících atd., které budou za tím účelem otevřeny, přes to, že dosud zůstaly zapečetěny a netknuty. Pro budoucnost budou za každou vyhoštěnou rodinu Maďarů vyhoštěny 2 rodiny čsl. příslušníků. Dosavadní vyhošťování se týká jen státních příslušníků maďarských, resp. příslušníků maďarské národnosti, patřících do odstoupeného území.

AMZV ČR, Sek. II., kr. 327a, č. 170 468

¹ Velitelstvo hraničného pásma pri Košiciach

73

26. november 1938, Dolná Strehová.

Žandárska stanica hlási styčnému dôstojníkovi v Modrom Kameni, že pod nátlakom a hrozbami maďarskí vojaci získavajú podpisy občanov osady Prieloh za pripojenie k Maďarsku.

Na samote Parlag (Prieloh), obec Rárovská Mulad (Mul'a), maďarskí vojaci robia násilnú propagandu za pripojenie tejto samoty k Maďarsku.

Dňa 26. 11. 1938 Anna Ž., rod. K., bytom na Parlagu udala vrchnému strážmajstrovi Františkovi Římkovi toto:

Dňa 25. 11. 1938 asi o 14. hodine som videla, ako 2 maďarskí vojaci na samote Parlag chodia od domu od domu. Z obavy pred týmito vojakmi uzamkla som byt a išla som do domu